

Nro. 48.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRÁLYNAK
KEGYELMES ENGEDELMEBOL.

*Költ Bétsben Juniusnak 14-ik napján 1799-ik
esztendőben.*

Hadi Történetek.

I. Helvétziában.

Egy *Leibinger* nevű, Splényi gyalog M. Regementjéből való fő hadnagy érkezett ide a' közelebb múlt kedden dél után, a' ki által mind azokról tudósítja *Károly* Kir. Fő Herczeg ' Fels. Udv. hadi Tanátsot, a' mellyek *Majus* 25-ik napjától fogva *Juliusnak* hatodikáig, ' vezérlése alatt lévő Cs. Kir, és Fr. armádiák közt történtek.

Elöre látván *Massena* Fr. fő Vezér azokat az ő magára nézve káros következéseket, a' mellyek Ő Kir. Herczega armádiájának *B. Hocze* F. M. L. kormányára bízott truppokkal való összve

tsatolásokból származni fognának; minden uton módon igyekezett azt meg akadályoztatni, 's olly nagy erővel támadta meg Május 25-ikén a' külső vigyázatokon tanyázott seregeinket, hogy ezek a' *Thur* vizéig magokat vissza vonni kénytelenittek. Ezen alkalmatossággal igen meg különböztették magokat *Kienmeyer* Gen. Major, és *Metséry* Obersterj és a' *Mészáros* Huszár Regimentje, a' kik egy őket körül keríteni akart Fr. huszár regimentet, okos és vitéz intézetjeik tsak nem semmivé tettek. Ekkor sebesített meg Gen. Major *Piatschek* vitéz hazánkfia is.

Ugyan ekkor ütött az ellenség *Frauenfeld* mellett a' *B. Hocze* F. M. L. avantgárdéjára, az az előljáró seregeire is, a' kik noha egész vitézséggel viselték légyen is magokat, nevezetesen a' *Kaunitz* és *Gemmingen* gyalog és a' *Kinsky* dragonyos regimentjei; még is mindazáltal estve felé engedni kellett a' nagyobb erőnek. Ekkor *Pfyn* felé fordult az ellenség, el foglalta az ott lévő hidat, de meg nem álhatott ottan sokáig, mivel *Simschön* Generál, *Callenberg* regimentjeek egy battallionnyával és egynéhány lovassággal rajta menvén onnan el üzte.

Ilyenképen sem itt, sem amott nem bóldogúlhatván az ellenség, Május 26-ikán minden oldalról vissza vonta magát; de ismét még támadta a' következő napon a' Gr. *Nauendorf* F. M. L. *Embrach* mellett meg állapodott avantgardéját, olly fel tétellel hogy a' miénknek hátok megé kerülhessen; de ekkor sem bóldogúlhatott, és a' következő éjjel egészlen a *Zürch* előtt való sánczaiba vonta magát vissza.

Május 4-ikén *B. Hocze* F. M. L. és Hczg *Rosenberg* Gen. Major által küldettek a' *Klatt* vizén az ott le telepedett ellenségnek onnan leendő elűzésére, mellyet végbe vittek ugyan hanem mindjárt a' tsat a kezdetében sebet kapott *B. Hocze* Generálisunk.

Egyfzersmind *Jósef* Lothringi Hczg. és *Jella-
chich* Gēnerálisaink az ellenségnek *Zürch* előtt lé-
vő bé fánczolt tábor helye ellen mentenek, még
pedig olly gyorsan, hogy az elsőbb a' reduttáig,
az utolsobb a' *Zürchi* hegyig nyomúlhattak, és
hogy a' bé vagátott erdőből is ki nyomhassák az
ellenséget, két granatéros batalliont és a' *Ferdinand*
fő Hczg M. gyalog regimentjét küldötte *Károly*
fő Herczeg Gr. *Wallis* Hadi Tárnokmester vezér-
lése alatt segítségére, a' kik szerentsések is vól-
tak azon bé vágátott erdőnek el foglalásában. It-
ten két Generálisunk, ugymint Gr. *Wallis* és *Hiller*
sebbbe estenek.

Május 5-ikén maga Ő Kir. Herczégse me-
visgálta az ellenség bé fánczolt táborát, 's elvég-
zette, hogy a' következő éjfélt után 2 órakor
meg támadja azt. Arra való nézve az ellenség sze-
me láttára ki pihentette 's enni engedte ő Her-
czégse vitez trupjainkat, melly által annyira
meg zavarta az ellenség hogy ez el nem várván
a' reá való támadást, még azon éjjel oda hagyta
tábor helyét, 's hátrább vonta magát, 25 ágyút
3. haubiczát 's 18 munitziós szekeret hagyván hát-
ra. A' következett reggel mind a' Fr. tábor he-
lyet mind *Zürch* várasát el foglaltatta Ő Kir. Her-
czégse, 's parantsolatot adott az eránt a' for-
postok commendánsainak, hogy az ellenség marsch
utjának meg vizsgálására, mindenfelé portázó ka-
tonaságot küdjének ki.

Feletébb magasztalja Ő Kir. Herczégse vitez
seregeinknek ezen történetekben mutatott hivesége-
ket, álhatatosságokat, és meg retteni nem tudó vi-
tézi bátorságokat egy olly ellenség előtt, a' melly
le irhatatlan mérgességgel viselte magát. — Meg
ditséri ő Felsége azokat a' Generálisokat és sta-
balis tiszteket is, a' kikre seregeinknek vezérléseket
bizta, nevezetesen Gr. *Wallis*, B. *Hócze*, Hczg
Reusz, *Latharingiai* Hczg. *Jósef*, *Petrásch*, 's Herczeg
Anhalt-Cöthen Generálokat; nem külömben *Hiller*
Hczg *Rosenberg*, Gr. *O'Reylly*, *Bey*, *Jellachich* Ge.

nerálisokat és Gr. *Plunquet* Oberstert, a' kik mindnyájan sok részt vettek ezen győzedelem megszerzésében.

Számosan estek az ellenség közzül fogságunkba, kik között egy Brigade Generál, és két Gen. Adjutánsok vagynak. Magok a' fogságunkba esett Francziák 4000 re teszik vesztelégeket; mennyire ment legyen a' miénk, más alkalmatossággal fog tudunkra adatni.

II. Olasz Országban.

Az ellenségnek Tyrolisból és Graubündenből lett ki üzetése után, a' Gr. *Bellegarde* F. M. L. corpusának egy része az Olasz Országi Cs. Kir. ármadiához kaptasoltatott, önnön maga ezen vezér is oda ment, a' másik része pedig Gr. *Hadick* F. M. L. vezetésére bízott.

Ez az édes attyának nyomdokait követő vitéz hazánkfia meg értvén azt, hogy a' Sz. Gottárd hegyén commandirozó Fr. Gen. *Loison* több több sereget vonyon magához, meg akarja azon posztót tartani: szükségesnek ítélte Május 28-dikán estéli 6 órakor ötet meg támadni, 's ámbár erőssen védelmezte legyen is magát az ellenség; még is mindazáltal segítségére menvén Hrczg *Rohan Victor* Oberster és *Siegenfeld* Fő Strázsaméster a' miénknek, és Gr. *St. Julien* Oberster is a' nevezett hegynek tulsó oldalára fel mászván, ezen fontos tanyájától is meg folytattott, el üzetett, 's nyomba követtetett az ellenség, a' ki is a' *Luzerni* tó mellett segítséget kapván ottan meg állapodott.

Minékünk sem kevés vesztésünk vólt ezen csatában, de sokkal több vólt az ellenségé, melyekről bővebben fogunk ennekutánna tudósítatni. A' fogságunkba esteknek 531 főre tétetődik a' száma a' kik között egy batallion commendáns 's 12 fő tisztek vagynak.

Valamint Gr. *Hadick* F. M. L. ügy Gr. St. *Julien* Oberster is ditsérik seregeinknek vitézi bátorságokat, 's állhatatosságokat, ditséri az elsőbb az alatta szolgált Cs. Kir. hadi tiszteket, nevenként *Le Loup* Obristlieutinántot, *Siegenfeld* fő Strázsamestert, és *Sokolovich* Kapitányt a' Gen. Quartiermeisterstábtól, mind okos intézetjeikre, mind személyes vitézségekre nézve.

Gr. St. *Julien* Oberster is nagyon ditséri az alatta lévő Tiszteket, nevezetesen *Wesselich* kapitányt a' *Munkácsy* Szabad seregjétől, *Bubna* Kapitányt a' *Devins*, és *Lehn* Kapitányt a' *Neugebauer* regementjeiből. A' *Devins* regementjéből való *Sz. Iványi* Kapitány két compánia Francziasággal tétette le a' fegyvert.

Mélas lovasság Generálissának utolsó tudósításától fogva semmi különös változások nem történtek a' *Turin* környékén táborozó Cs. a' Kir. armádiánál. — A' *Frölich* F. M. L. Osztály serege *Carignan*óig, a' Gen. *Wukassaviché* pedig *Carmagno*óig terjesztette ki magát, és mind ezt, mind pedig *Albát* és *Cherascót* el foglalta. Itten 6 ércz ágyút, 5. vas ágyút, egy haubitzát és sok munitziót találtunk.

A' miképen *Mélas* Gen. jelenti, már most a' *Turini* Kastélynak ostromlása végett is tétetődnek az intézetek. — A' *Pedemonti* parasztok által Francziáktól el vetetett *Cévai* erősségbe 2 compánia küldetett az *Eszterházi Antal* regementjéből. A' *Frölich* F. M. L. osztály serege *Fossanot* el foglalta, és *Cuneóig* küldözi ki portázó katonáit. — A' *Tortónai* várnak ostromlása *Alcaini* Generálra bízott, a' ki el is kezdette már azt lövöldöztetni. — *Ott* F. M. L. *Pármát* és *Piacenciát* fedezi. — *B. Kray* hadi Tárnokmester erőssen szorgalmaztattatya a' *Mántuai* vár ostromlására tétetett intézeteket.

Eddig vagynak a' Fels. Üdv. hadi Tanátsnak officiális tudósításai, — A' Helvécziában és másutt történt hadi dolgokról a' külföldi újság levelek is emlékeznek, és mindnyájan meg egyeznek abban, hogy noha a' Cs. Kir. ármadiának is sok vólt a' vesztefége; még is mindazáltal mindenütt győztek, 's mindenütt diadalmat vettek az ellen-ségen. A' *Kynski* dragonyosai egész compániákat kalzaboltak le a' Franczia gyalogság közzül. —

Leval Fr. Generál egy hirdetményt küldött Május 22 ikén a' *Kappeltháli* lakosokhoz, mellyben arra intette őket, hogy tegyék le a' Frantziák ellen kezekbe vett fegyvereiket. Erre rövideden akként feleltek a' *Kappeltháliak*, hogy mivel más-ként szóllanak a' Francziák és másként mivelnek 's valahová mennek mindenütt a' sok contributio és requisitio által sanyargatják a' föld népet, ők mind végig valóságos Német Országi polgárok lenni, és magokat 's vagyonyaikat fegyvereikkel védelmezni kívánnyák.

Május 23-dik napján egy 3000 főből álló Fr. Osztály fereg ment a' felső *Kappelthal* ellen, a' kiket a' *Blankenstein* Huszár regimentjéből való *Illésy* Vitéz Kapitány 3 zúg Huszárral, és 1 kom-pánia gyalogsággal mind addig tartóztatott, mig *B. Nauenstein* Gen. és a' Kappeli tsapláros *Winterer* *Lörintz* a' *Kapplertháli* lakosokkal segítségére mentenek vólna, a' midőn öszve tsapván az ellen-séggel, 400 embert teritettek közzülök a' földre. — Az említett Vitez kapitányon kívül, azon Huszár regimentből való *Toperczel* és *Kiss* Eő Hadnag-
gyok is derekassan viselték magokat.

Schauenburg és *Ferino* Fr. Generálisok még most is *Baselbe* vagynak. — A' Helvétziai Directó-rium és törvénytévő Tanátsok azt végzették, hogy a' Cs. Kir. ármadiának bellyebb leendő nyomú-lásával *Baselben* mennyenek által.

A' 30-ik Májusi *Velencei* levelek szerént, min-den *Velencei* erőllégeket bé jár a' Fels. Szárdi-niai Királynak ministerje, és az azokban lévő fo

goly Pedemonti katonákat esküvéssel kötelezi törvényes uroknak hadi szolgálatjára, annakutánna vagy az Orosz vagy a' Császári armádiához küldi, a' mellyiket t. i. hamarabb érhetik.

Bideskuti Cs. Kir. Gen. Major, a' ki mind az utolsó Török mind a' Fr. revoluzió után kezdött hadakozásokban sok szép hadi tettek által tette magát emlékezetessé a' múlt Május 17-ikén *Bresciában* minap kapott sebjeben meg halálozott, a' kit nem csak vitéz tettei, hanem jó szivüség is esméretessé 's kedvessé tettek az érdemet betűlő Magy. hazafiak előtt.

Azon Toskánai és Luckai helységeket, a' melyek fegyvert fogtak a' Francziák ellen, ezek ki prédálták és fel gyujtották, a' támadás szerző okait pedig agyon lövették. A' Luckai respublikában minden fegyvert fogható ifjúságot fegyverbe öltöztetvén a' Cs. Kir armádiák ellen vitték.

Francia Respublika.

Mindenképen próbálgatja a' Directorium a' Fr. armadiáktól bútsút vett hadi szerentsét visszászerezni. E' végre ismét 3 fő részre, u. m. a' *Rénusi*, *Helvétziai*, és az *Olasz Országi* armadiákra osztotta fel (a' Duna mellyéki armadiáknak emtékezete sem hallatik); az első a' *Moreau*; a' másodikat a' *Massena*; a' harmadikat a' *Joubert* Generálisok kormányozásokra bizta.

A' Fr. armadiának Olasz Országi szerentsétlenlége nagy nyughatatlanfágba es szorongattatások közzé ejtette a' Fr. respublikának déli tartományait, 's mindenütt részre való szakadások mutatják magokat. Négy fő szakadás vagyon mostan Fr. Országban, u. m. a' *Jakobinusoké*, a' *Royalistáké*, a' *Moderatistáké* és a' *Directorium pártján lévöké*. A' két első számos, a' két utolsó erőtelen. — *Moreau* fő Vezér arra serkengeti a' déli Osztályokat, hogy minél elébb küldjenek néki eleféget, és fegyveres nemzeti gardistákat; de még

eddig keveset ügyeltek beszédjeire, és minden Enthuziasmus meg fojtatván a' népben, nem bánnya, akár minémü légyen az igazgatásnak formája, tsak hogy ő békeességben élhessen.

Reubel Ex-Director mérgesen ki költ a' 200 ak Tanátságának gyűlésében azok ellen, a' kik őtet azal látattak vádolni, hogy ő egyet értsen *Scherer* Generállal, és hogy ő is részt vett volna ennek hivségtelenségében. Tagadta, *Schererrel* való rokonságát és barátságát, 's azt mondotta hogy őtet Olasz Országból lett elfőbb visszamenetele előttt nem is esmérte, és hogy alkalmatlannak tartván őtet ilyen háborúban, mint a' minémü a' jelenvaló, a' fő kormányozásra, most is ellenzette fő vezérségre lett ki emeltetését. Azt kívánta, hogy azok, a' kik őket fősvénységgel és kints gyűjtéssel vádolják, mutassák meg, miben álljon az ő gazdagsága, 's kitülvertivalaha valamely ajándékot. Ilendőbb lévén ugymond a' nagy hivatalban lévőkhöz a' szegénység, ő is nagyobra betsüllli azt a' gazdagságnál, minden tékozlókat gyűlöl, 's azt kívánja, hogy vonattassanak kemény számadásra.

A' Törvénytévő Tanátságoknak megújjításoktól fogva nevezetesebbekké lettek azoknak gyűlései. Az 500-ak tanátságának 28-ik Májusi gyűlésében erőssen sürgette a' *Calvadosi Bertránd* a' könyvnyomtató sajtók előbbi szabadtságának vissza szerzetetését, 's a' nép el lankadt enthuziasmusának fel ébresztetését: „Fructidórnak 18-ik napjától fogva, ugymond ő, fogságban vagyon a' sajtóknak szabadtságok, mindenek meg némúltak körülöttünk, semmi hasznos jegyzéseket, semmi fontos hireket, semmi republikánusi feltételeket nem szabad a' közönséges levelekbe bé iktatni; ezen halgatás miatt vagynak a' fok vissza élések, a' fok tékozlások, és a' botránkoztató tseledetek. Tsak akkor veszi ezt észre a' nép, midön ujjabb segítséget kívánunk tőlök. Vissza kell a' nyomtató műhelyeknek a' szabadtságot adni. s. a. t.

Elegyes Dolgok.

Abbé *Sieyes* nagyon fiettetett útja miatt, tsak a' Fels. Prussiai Királytól és *Gr. Finkenstein*'s *Haugwitz* ministerektől vett személyesen bűtfút, a' többinek útfúzó kártyákat küldött. — Az Auszriai ármádiához által szökött *Pedemontiumi* katonák a' szabad seregek közé tétettetnek, 's hasznos szolgálatot tesznek azoknál. — *Gen. Macdonald*, Nápolyból lett el menetele előtt kevés idővel 4000 aranyat ígért annak jutalomúl, a' ki *Ruffo* Cardinális fejét néki meg vinné, (ez a' Cardinális commandírozza Nápoly Országának Calabria nevezetű tartományában az oda gyülekezett Kir. sereget); más nap egy czedula vólt egy ház falára ragasztatva, a' mellyen 16000 arany ígértetett annak jutalomúl, a' ki a' *Macdonald* fejét *Ruffo* Cardinálisnak fogja vinni. — Most már *Londonban* is tudva vagyon a' *Bresti* Fl. flottának közép tengerbe lett bé menetele; de hová, és kik ellen fogna menni nem tudatik. — *Ferrára* városásnak 52 napig tartott bé zároltatása alatt olly nagy szűkség vólt, hogy a' szegény sorsú lakosok tisztátalan állatok húsának ételére is adták magokat. — A' Toskánai Nagy Herczegségben itamadott insurrectió miatt sok egyházi és világi fő rangú személyeket küldöttek a' Francziák *Florentziába* és *Livornóba*. — A' *Tigurumi* Prédikátor *Lavater* a' *Massena* fő vezér parantsolatjából fogadtatott meg, és vitetett *Baselbe*. Barátjai közzül sokan magokra válalták az érette való közbenjárást, 's arra kérik a' nevezett Generált, hogy szabad legyen nékie valamellyik neutrális Országba menni. — A' *Kotzebue* által iratott théátralis daraboknak olly nagy betfülletek van *Londonban*, hogy minden új darabjáért 100 Guinét fizetnek néki. — Ennekelötte mindenkor a' közönséges kassából fizetődtek *Hollandiában* a' Református papok. Most már azt végzette a' *Directorium*, hogy a' *Constituciónnak* bé vételetöt

fogva számlálván, még 3 esztendeig a' régi mód szerint fogják fizetéseket venni, azon időnek el folyása után pedig minden közönség maga fizesse a' papjait. — A' *St. Galleni* Abbás Hczg vissza menvén a' maga birodalmába, azt kívánnyá az alatta valóktól, hogy 10000 főből álló segítő sereget küldjének az *Austriai* ármádiához. — Fr. Gen. *Serrurier* a' *Verónai* batalliában foglágban esvén ebédre hivattatott Gr. *Suwarow* F. M. által. Ebéd után tudakozza tőle ez a' fő vezér, hát hová szándékozik menni? *Párisba*, felel *Serrurier*. Annál jobb, úgymond G. *Suwarow*, reményilem, hogy nem sokára fogjuk egymást Párisban látni. Magam is ugy tartom, mond *Serrurier*. — A' múlt hólnapnak 26-dikán 2 ember és egy 14 esztendős ifju szententziáztattak *Dublinban* halálra, a' kik irtoztató kegyetlenségeket vittek végbe, a' többi közt egynehány embert elevenen sütöttek meg.

Magyar Ország.

Fő Tisztelendő *Katona István* Kalotsai Kánonok urat, Magyar Országgi hires historiographust, azon sok érdemeire nézve, a' mellyeket mind a' tudományokban, mind nevezetesen a' Magyar Haza Historiájának meg világosításában mutatott, a' *Bodrogh Monostori Sz. Péter* Apaturfágával tisztelte meg Fels. Fejedelmünk.

Gyöngyösön Juniusnak 6-ik napján. Tegnap este egy fertály 9-re *Gyöngyös Orosziban* iszonyú felhő szakadás vólt, a' melly annyira be töltötte a' *Toka* patakát, hogy annak öblében a' viz meg nem férvén 10 házat töviből ki forgatott, 's 17 embert el ragadott. Tsak egy háztúl egy terhes asszony két leányával együtt lett a' viz özönnek áldozatjává. Sok holt test, köntös, vánkus, dunna 's több eféle hevert a' mezőkön, mellyeknek látása is meg borzasztja a' természetet. *Sólymoson*

is fok károkat okozott ez a' felhő szakadás, a' fa hidakat mindenütt el szaggatta a' hol érte,

* * *

I. Miként kell a' vízbe fúltakon segíteni?

A' vízbe fúltak a' lélegzetnek meg akadályoztatása miatt halnak meg, a' melly által mind a' tüdőben, mind a' szívben lévő vérnek folyása meg állítatik. A' tüdőbe levegő helyett víz megyen bé, a' melly a' maga vízketeglége által, mind a' gégeben mind a' tüdőben szorulásokat okoz, és a' bé szivott levegőből, 's a' száznak nedvességéből tajtéket csinál, 's ezt pedig minden vízbe fúllatnak gégejében és tüdejében találjuk. — Hogy ha pedig vagy sáros tóba, vagy árnyék székbe fúl valaki, akkor mind a' tüdőt, mind a' géget sürünyál tölti bé — és valamiképen a' szívben, úgy a' vért vissza vivő nagy érben (vena cava) és az agyvelő ereiskéiben meg gyűl a' vér: ellenben a' dobogó erek üressen maradnak.

1. A' vízbe fúllatnak haláltól való meg mentésekre, mennél lehet hamarabb, illendő, eszközökkel kell élni, és vagy hajóra, vagy a' víz partjára kell őket ki vinni, 's igen keveset mozgatni.

2. Minthogy nem csak tajték hanem víz is szokott a' vízbe fúllt embernek tüdőjében lenni, és ez leg nagyobb akadályára vagy az inspirationának, az az a' tüdőbe bé ható levegőnek: annakokáért leg elsőben is a' vizet kell a' mellyből ki hozni igyekezni, mellyet ekképen kell intézni: Fektetessék a' vízbe fúlladt ábrázattal a' föld felé egymás ember ölében, hajtogattassék, a' nyaka és mellye egypéhány szempillantásokig le felé, a' homloka pedig tartattassék fel felé. Illy formán könnyen ki folyhat mellyéből és szájából a' víz — az illy embert lábaival az ég, fejével a' föld felé tartani igen káros, mivel ez által az agyve-

lőbe hajtatik a' vér. — Mihelyt a' viz a' szájából ki foly, mindjárt meg kezd a' vizbe fúlladt ember elevenedni. Hogy ha pedig semmi viz ki nem folyna a' száján, következő módon kell vele bánni.

3. Fektetteffék jobb oldalára, fejét egy kevéssé fel felé helyheztetvén, 's vitetteffék egy szál deszkán a' leg közelebb lévő házba vagy kunyhóba, a' hol testének sok mozgása nélkül hasítassék le testéről a' ruha, takartassék bé nedves teste száraz és meg melegített pokróczba, posztóba, avagy lepedőbe, tétetteffék bé melegített ágyba, de úgy hogy mindenkor oldalára fektetteffék, a' feje pedig magasabban légyen a' lábainál.

4. Hogy ha semmi más fértődése nintsen a' testnek, a' mellyet szorgalmatosan meg kell vizgálni, vagy száraz és meleg flanállal, vagy más gyapjúból készített matériával, vagy pedig kefével szorgalmasan kell a' testet dörögölni, a' melly által a' testen lévő iszap le vitettetvén teste vagy szarvas szarv, vagy camphor spiritussal meg nedvesítetett flanállal dörögölteffék jó erőssen — sok vizbe fúltak testeknek meleg fürdőbe lett tétetések által is vissza hozattattak az életre. Anakokáért ezzel is próbát lehet tenni, úgy mindazáltal hogy akkor is szorgalmatosan dörögölteffék a' teste.

5. Vagy meleg borral vagy meleg égett borral meg nedvesítetett egynehány rét ruha tétettesék a' szive gödrére, a' nyakára, és a' vékonyaira.

6. Tölteffék egynehány tsepp meleg bor, égett bor, vagy melissa spiritus a' szájába, sőt hogy ha már nyelhet, egynehány kis evő kalánnal adattassék bé azokból néki.

7. Közönlégesen hányni kezd az ilyenképen meg elevenitetett ember, a' mellyet nem csak meg nem kell akadályoztatni, sőt inkább, vagy her-

bathe vizzel, vagy más hántató által kell azt segélleni. Ha magától nem hány, vagy szék főből készült theával, vagy más hánytató vizzel kell ötet hányásra indítani.

8. Fuvattassék a' már ez előtt meg irt módon készült eszköz által a' szájába levegő. Minekelötte ezt mivelnék, ki kell a' szájában és orralyukaiban lévő sürü nedvességet avagy iszapot tizta vizzel tisztítani. — Hogy ha siettséggel hójagot kapni nem lehetne tehát vagy pipa tšutora vagy más tšötske által fuvattassék a' szájába és orrába a' levegő ég, melly hogy vissza ne jöjjön, mind a' száját mind az orrát bé kell fogni.

9. A' levegőnek belé való fuvattatása után ismét dörgöltessek a' teste, még pedig keményebben és hosszabban. Egyszersmind vagy penna tollával, vagy dohány füstel, vagy szalmiák spiritussal, vagy más igen szagos spiritussal piszkáltassék a' toroka és az orra.

10. Verettessek egy deszka darabbal a' talpa, szalmiák spiritussal dörgöltessek a' háta girintze, kiáltassék a' neve a' füleibe, rázattassék meg a' teste.

11. Adattassék nékie olly kristély, a' melly egy maroknyi dohányból, egy kalán sóból 's egy itze vizből készitessek. Kétszerre elég ez a' kristély. A' dohány füstel való kristélyozás is igen hasznos.

12. Melegitessek meg a' teste jól, köttettesse nek a' talpaira és lába száraira vázsonba takart meleg téglák. Igen hasznos eszköz a' meleg a' vízbe fült embernek meg elevenítésére.

13. Nem tsak kevés ideig, hanem, 3. 4. s. több órákig is dörgöltessek a' teste, még pedig olly keményen, hogy egészen meg veresedjen a' bőre.

14. Az által is meg elevenitettek gyakorta a' vízbe fült gyermekek és ifjak, hogy egésséges emberek mellé tétettek az ágyba, 's jó bé takartattak.

15. Hogy ha a' vízbe fült embernek az ábrá-

zatja vagy igen veres, vagy kék, vagy feketés, szemei pedig fényesek és ki düllettek, nyittattassék éra' nyakán.

16. Közönségesen sok órákig kell ezen eszközökkel való élést folytatni. Sok példák vagynak, hogy hét, nyólcz, sőt több órákig is élet nélkül vóltak a' vízbe fúltak. még is mindazáltal meg elevenítettek ezen eszközök által.

17. E' mellett azt is meg kell tartani, hogy az illetén eszközök által meg elevenítetett embernek sokáig melegben, 's tsendesen kell feküdni; a' tsendesség el kerülhetetlenül szükség nékie; nem mindjárt kell ötet, vagy haza, vagy ispotályba vinni. Még azok is a' kik már meg elevenítettek, tsak hamar, 's örökre meg hóltak ezen regulának meg tartása nélkül.

18. A' tanúlt orvos Doctorok és seb gyógyítók jól tudják, miként kell az electrummal, az éltető levegőnek bé fúvásával, 's több illy mesterléges eszközökkel a' vízbe fúltakat meg eleveníteni.

(A' többit más alkalmatossággal.)

* * *

Lessus

in mortem

Excellentissimi Episcopi Agriensis

Caroli e' Comitibus Eszterházy,

Anno 1799.no.

*Sub sole quidquid nascitur,
Denascitur vicissim.*

*Ergo Pannoniæ Lux, Decus occidit?
Ergo Eszterhazium perpetuus sopor
Urget? cui pudor, et Justitiæ comes,
Incorrupta fides, nudaque veritas,
Nullum, Vates ait, comperient parem?*

O! quid multa meas lacrima per genas
 Manat? quidve cadit lingua silentio?
 Ergo Pannoniæ Lux, Decus, occidit?
 Sic est. Sic abeunt, (cernimus undique)
 Humanæ misero cum gemitu vices.
 Urgemur nimis, nec modicis mali
 Fatis. Stultitiæ dulce quod est, breve est.

Ut verno glacies solvitur halitu;
 Sic mortalis homo vivere desinit,
 Dum se se ancipites instabili pede
 Casus, divitiæ: sed stabili nimis
 Luctus agglomerant difficiles tegi.
 Vide, ut triste gemant alta Palatia
 Sub fumo cinerum, tum laquearia
 Lamentabilium monstra cadaverum!
 Nonne, olim fuerant Troes, et Ilium
 Nomen, gens celebris Troiadæ domus?
 Vixit *Dardanius* stirps *Priami* inclyta?
 Quid nunc? *Troja* jacet: moenia *Pergamæ*
 Jam consumpsit atrox igne *Phrygum* cohors,
 Prosciditque solum hoc ensis *Ulyssæus*.

Trajani potius quid fuit arcubus?
 Quid durabilius culminibus *Titi*?
 Et nunc quid? videas, gramina, bustaque.
 Eheu! quanta cadunt tortilis in modum
 Jactæ fulmineos per Zephiros pilæ!
 Eheu! quanta ruunt! credite, non finit
 Quidquam stare diu Mors: — rapit omnia.
 Hanc Reges metuunt, hanc metuunt Boni.

Confer curta Vitri conditionibus
 Fluxæ gloriolæ gaudia, qualitas
 Splendoris vitrei est. Enimet. Occidit.
 Dum soles radiant, emicat inclyta
 Ad murmur Zephiri vitrea Vanitas,
 Et coelum placidis ludit Etesis;
 Ast solis radiis, soleque mortuis,
 Si bellum moveat Bruma senilibus
 Ærumnæ, et febrium cincta minaciis,
 Buxo et pallidius ver cogitet fugam:

Cocytum in stygium vita resolvitur,
 Et splendens perit evanida Vanitas.
 Seris multa dehinc flenda Nepotibus.
 Imponit tumulo Mors; celeri pede
 Depascit titulos; immiserabilis
 Stirpem, Stemma, Genus, Nomen, Imagines,
 Cum magnis Juvenes. Sic Superis placet:
 Vt sint conspicuæ Symbola Gloriæ.

cecinit

Tattae

Joseph. Basil. Salamon.
 e Scholis Piis.

Tudósítás.

*Topographisches Postlexicon aller Ortschaften
 der K. K. Erbländer, des zweiten Theils erster Band,
 welcher Österreich mit den dazu gehörigen Provin-
 cen enthält.*

Azok az Erdemes Urak, a' kik ezen hasznos
 könyvreelőre fizették, ne terhelteffenek magok nyom-
 tatványaikat azon helyekről, a' hol az előfizetést
 le tették, el vitetni, ugymint:

Bécsben a' Cs. K. U. Fő Posta Hivatal mellett
 lévő ujságok Expeditiojáról; *Schaumburg* és *Comp.*
 könyváros bóltjából; és *Schuender Károly*, *Sike-*
tek és *Némák* lakások mellett lévő könyves ma-
 gazinumjából, a' több Cs. K. városokban pedig,
 a' Cs. K. és Fő Posta Hivatalokról, le tevén a'
 2-ik és 4-ik kötetekért a' 3. forintból álló előfize-
 tést. — A' kinek tehát még tétteni fog ezen Rész-
 re, a' mellyben *Austria* fog elő adattatni, sub-
 scribalni, fizessen le az 1-ső és majdan követke-
 zendő 2-ik kötetért 6 forintot, másként minden
 kötetnek 4 for. és 30. lesz az ár. Bécs Majus
 30-ikán 1799.